Kadernota 29 juni 2023 (24 minuten)

Motie : extra geld vrij maken voor centrum

Motie: Meer doen met arbeidsmarkt

Motie: VvE

Amendement: extra geld cultuur

Motie: Energietransitie

Spreektekst

De afgelopen weken hebben we heerlijk weer in Nederland gehad. Toegegeven, het was af en toe echt te heet. En zoals een goede Nederlander betaamt, moet daar ook over geklaagd worden. Maar de terrassen zaten vol, de energierekeningen daalden sneller dan ooit. We gaan richting zomer en iedereen maakt zich op voor de vakantie. Met Mooie vergezichten in de Kadernota. Maar toch zien we donkere wolken zich boven de gemeente Voorschoten samenpakken.

De afgelopen jaren zijn steeds meer taken bij gemeenten komen liggen. Veelal schieten de rijksmiddelen tekort, maar gemeenten wordt wel gevraagd deze nieuwe taken uit te voeren. Niet alleen voor Voorschoten, maar voor alle gemeenten in het hele land is het momenteel een onzekere tijd. Begrotingen staan onder druk. Het ravijnjaar van 2026 komt met rasse schreden dichterbij.

In Voorschoten zien we een gemeentelijke organisatie in onzekerheid: over het personeelbestand: met hoge instroom én uitstroom. Een relatief hoog ziektepercentage. Een hoge inhuur van extern personeel. En een gemeenteraad met grote verwachtingen en wensen.

Het is verleidelijk om met Bruce Springsteen te spreken, te wachten tot die zonnige dag gaat komen. Maar voorzitter die gaat er niet vanzelf komen. De wolken moeten worden weggejaagd.

In de gecombineerde Commissie van afgelopen week zijn door ons diverse onderwerpen ingebracht. Een aantal relevante zaken wil ik graag in het kort herhalen. In Jaarrekening 2022 en de Voorjaarsnota wordt melding gemaakt van het begrip planningsoptimisme. Het is een begrip met een positieve klank. Het staat voor ambitie: we willen wat bereiken, we willen wat doen voor de burgers van Voorschoten.

Het College benoemt het planningsoptimisme niet in de Kadernota, terwijl juist dit hier een issue is. In de Jaarrekening 2022 schrijft het College dat het Planningsoptimisme is moeilijk te beteugelen en voor het hebben van een realistische (investerings)planning zijn beschikbare capaciteit, planning en financiële middelen essentieel. Een waar woord, maar je moet er niet alleen naar kijken, maar er ook wat aan doen. In de najaarsnota 2022 is al 4 miljoen doorgeschoven naar latere jaren. Samen met dit jaarverslag is dat meer dan het dubbele. De huidige doorschuifpolitiek van de afgelopen jaren- dat is wat het is voorzitter, doorschuifpolitiek- dient beteugeld te worden.

Regeren is vooruitzien voorzitter. Vandaar ook onze twee moties die we graag indienen- motie 284 over het arbeidsoffensief van de gemeente Voorschoten en motie 285 over langdurige commitment van de gemeente Voorschoten voor de realisatie van de centrum visie. Beide punten hebben direct een relatie met elkaar. En zijn tevens exemplarisch voor alle zaken die we in Voorschoten willen realiseren. We weten hoe het we in het verleden gedaan, we moeten daarvan leren en zaken dus echt anders gaan aanpakken. Anders kan ik nu al zeggen, wat mijn bijdrage volgend jaar gaat zijn.

Als het gaat om die Centrumvisie: Gelet op de omvang, de duur en de complexiteit van de vertaling van visie in programma, projecten, ontwikkeling en uitvoering kan dit niet zomaar een projectorganisatie zijn die vanuit de staande organisatie wordt gevormd. Het is niet alleen veel werk, het vergt gewoon specifieke kwaliteiten en ervaring.

Als het gaat over een arbeidsmarktoffensief, moet je verder gaan dan alleen een strak PR- plaatje. Je moet boter bij de vis leveren. Denk aan opleidingsbudget, arbeidsmarkttoeslagen e.d. Vandaar onze oproep aan het College middels de motie.

Na de kaalslag in de Culture sector in 2017- de sector die onder meer bijdraagt aan de noodzakelijk verbinding tussen mensen, is het huidige College met een andere toon bezig. Getuige de komst van de cultuur coördinator en de recente vastgestelde Cultuurvisie. Deze laatste werd niet voor niets overladen met complimenten. En terecht. Maar zij gaven ook een extra verantwoordelijkheid aan het College voor investeringen. Als PvdA hebben we dit boter bij de vis genoemd, en zelfs de wethouder heeft dat nog tijdens de raad bevestigd. We vinden het openingsbod dat het College doet, echter teleurstellend. We vinden dat er meer moet worden geboden dan het College nu doet. We stellen daarom een verdubbeling van het geld voor de uitvoeringsagenda voor. Dat zijn nog steeds geen grootste en meeslepende bedragen. Het is een druppel op een gloeiende plaat, maar wel meer dan het College voorstelde. Vandaar dien ik amendement 210 in.

Hoewel een Kadernota vooruit kijken is, kijken we ook terug. Het afgelopen half jaar, maar ook daarvoor is in de Cie en Raad regelmatig gesproken over Voorschoten Voor Elkaar. De brede welzijnsorganisatie doet goede dingen voor ons dorp. Het probleem is echter- en dat heeft mijn collega Rachel van Hellemondt- maar ook bijvoorbeeld mevrouw de Bruin van de VVD en dhr. ’t Lam van GroenLinks- regelmatig in de Commissie MenS besproken- is dat we moeilijk een vinger achter VvE kunnen krijgen of de governance goed functioneert en of alles goed functioneert. Aangezien Voor Elkaar nu bijna 5 jaar bezig is, lijkt het ons een goed moment om de organisatie tegen het licht te houden. Vandaar dat we motie 286 indienen.

Zoals ik vorig jaar in de Kadernota sprak over mijn persoonlijke ervaringen, van mezelf en mijn naaste familie, die ervoor gezorgd hebben dat ik met een bepaalde blik naar de samenleving kijk. Het leven kan soms onverwacht vervelend uitpakken. En dat is op voorhand niet te plannen. Het overkomt je. En het kan velen overkomen. In de begrotingbehandeling van november 2022 refereerde ik aan de verschillende crises waar we mee te maken hebben. In onze opvatting is daar een betere en sterkere overheid voor nodig. Ook in Voorschoten. Maar ook een overheid die rechtvaardigheid als belangrijk uitganspunt heeft.

Nu heb ik in een grijs verleden Politieke Filosofie gestuurd. Een richting van de Politicologie die onderzoek doet naar de fundamenten van het politieke leven. Vragen die gesteld worden zijn: Wat is gelijkheid? Of welke type vrijheid kennen we? En wat is een rechtvaardige samenleving? Grote vragen, waar verschillende antwoorden op mogelijk zijn. Het zijn de type vragen die mij tot op de dag van vandaag fascineren en die ik ook in het raadswerk zo nu en dan probeer toe te passen. Filosofie is voor mij nooit louter hoog over geweest, laat staan een stoffige aangelegenheid. Maar altijd de basis geweest voor de praktische toepassing van zaken uit de dagelijkse realiteit.

Als ik naar mijn politieke opvattingen kijk, dan zijn die door een aantal denkers beïnvloedt. Bij een van die inspiratiebronnen wil ik graag kort stil staan. Het is de politiek filosoof John Rawls. Wellicht bij een aantal van de hier aanwezige bekend, maar voor diegene die nu voor het eerst van hem horen, een korte introductie.

John Rawls was Amerikaanse politiek filosoof die leefde van 1922 tot 2002. Hij was als professor verbonden aan onder meer Harvard Universiteit in Amerika. Hij heeft veel geschreven over het begrip rechtvaardigheid. Zijn bekendste werk is- u zult niet verbaasd zijn- Een Theorie over Rechtvaardigheid. Hij wordt met dit werk en diverse, andere werken beschouwd als een van de invloedrijkste politiek filosofen van de 20e eeuw.

Voorzitter, Voor Rawls kon rechtvaardigheid niet iets zijn dat alleen bepaald wordt door je eigen, toevallige positie in een samenleving. Zijn belangrijkste vraag was: Hoe kunnen we nu , tot een rechtvaardige verdeling van middelen in een samenleving komen, zonder dat iemands positie in de samenleving een prominente rol in die afwegingen speelt. Rawls bedoelde daarmee: Een huizenbezitter zal sneller tegen de afschaffing van de hypotheekrente zijn dan een huurder. Een wetenschapper zal pleiten voor de financiering van zijn onderzoek, en een sportliefhebber gaat wellicht voor de plaatselijke voetbalclub. Je positie in een samenleving bepaalt je voorkeuren voor rechtvaardige principes.

Om die reden stelde Rawls een interessant gedachte- experiment voor: stel je hebt als persoon geen weet van je positie: je talenten, je inkomen, je afkomst of dat je bijvoorbeeld man of vrouw bent. Hoe zou je dan de beschikbare middelen verdelen? De kans bestaat namelijk dat je in een minder bevoorrechte positie terechtkomt. Wat is dan je afweging? Rawls noemt dit gedachte experiment de sluier van onwetendheid. Wanneer je dus niet weet of je rijk of arm bent of wordt, en de kans bestaat dat je arm op de wereld komt of wordt, maakt dat je zeer waarschijnlijk voor een eerlijkere verdeling van middelen gaat kiezen. De sluier van onwetenheid waarborgt die rechtvaardigheid, voor ons allemaal. Hij noemde dit principe 'Justice as fairness': Rechtvaardigheid op basis van redelijke gronden.

Begrijp me goed, ik ga niet in een motie voorstellen dat we als voltalige raad achter die sluier gaan zitten. Maar het besef dat je positie in de samenleving onvoorspelbaar en van toevalligheden aan mekaar hangt, en het je keuze voor een bepaalde vorm van rechtvaardigheid bepaalt, is een belangrijk inzicht. Een inzicht die Rawls overigens zelf uit zijn jeugd heeft meegekregen . Hij verloor twee jongere broers aan een ziekte waar hij hen zelf mee had besmet. Het was een kwestie van geluk dat de jonge Rawls het overleefde. Als ik het aan mijn eigen leven koppel, herken ik die onvoorspelbaarheid. Over mijn eigen ziekte waar ik eerder in deze raad over vertelde. Maar ook over het leven dat mijn gezond geboren gehandicapte zusje nu leeft. Het leven kan soms totaal anders lopen dan jezelf verwacht of plant. Dat stukje realisme met ook de empathie en inlevingsvermogen in de ander, heeft de politiek wat mij betreft nodig. Om tot een meer rechtvaardige afweging van belangen te komen. Ook in Voorschoten.

Terug naar de Kadernota. Ik wil graag de complimenten aan GroenLinks maken dat ze armoede terecht in de Kadernota willen opnemen. We steunen daarom van harte het amendement van dhr. 't Lam.

Dan onze laatste motie, motie 295: over de ongelijke toegang tot de energietransitie. We weten het natuurlijk allemaal best in deze raadszaal, maar mensen met een smalle beurs hebben veel minder mogelijkheden om iets te doen aan de energietransitie dan mensen die ruimer in hun jasje zitten. En dat stelt de nationale Ombudsman ook vast in een rapport eind 2022. De één kan zonnepanelen kopen en vindt het krijgen van subsidie mooi meegenomen, de ander is afhankelijk van een corporatie of heeft hier gewoon het geld niet voor. De één krijgt een lease Tesla van de baas, de ander koopt een tweedehands bak. Een karikatuur? Wij denken van niet.

En als je dan op woensdagavond voor behandeling van de kadernota nog eens naar de Kadernota kijkt en naar moties en amendementen dan lees je dat het college vindt dat de gelden van het rijk taakstellend zijn (geen eigen prioriteit en eigen geld dus), dat er moties zijn over zonnepanelen op monumenten, geld voor duurzaamheidsleningen en gootjes voor die elektrische auto's (niks mis mee, maar ook weer niet cruciaal) En toen vroegen wij ons af: waar is nu de aandacht voor de ongelijke toegang tot de energietransitie? Waaruit blijkt dat wij als gemeenteraad ons hier druk over maken? En daarom onze motie mevrouw de voorzitter. Ook bewoners in kwetsbare positie moeten profiteren van de energietransitie.

Ik ga afronden voorzitter. Voor de jaren die komen gaan, spreek ik de nadrukkelijke wens uit dat we als raad en College dat de goede dingen gaan doen en de goede dingen goed doen. Er komt ontzettend veel op onze gemeente af. Maar ik ben ervan overtuigd dat met de juiste politieke wil veel mogelijk is. Wij zullen ons als Partij van de Arbeid kritisch, maar altijd constructief opstellen. Soms zullen het kleine, betekenisvolle stapjes zoals bij ons voorstel voor extra geld voor Cultuur. Soms zijn het grote stappen op het gebied van het centrum of het voorgestelde arbeidsmarktoffensief. Wij staan voor die sterke overheid die niet bij het eerste best briesje wind omver wordt geblazen, maar vrouw- of manmoedig- zo u wilt -voorop gaat in de strijd voor een betere en rechtvaardige samenleving. Dat is wat onze inwoners verdienen. Dat is wat Voorschoten verdiend. (1947 woorden)
